

GAT

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS
2006 m. liepos 13 d. *

Byloje C-4/03

dėl *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Vokietija) 2002 m. gruodžio 5 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2003 m. sausio 6 d., pagal 1971 m. birželio 3 d. Protokolą dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG

prieš

Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann (pranešėjas), teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, N. Colneric, M. Ilešič ir E. Levits,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
posėdžio sekretorė F. Contet, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. liepos 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* T. Musmann,

- *Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* T. Reimann,

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos R. Wagner,

- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir A. Bodard-Hermant,

- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos K. Manji, padedamo *barrister* D. Alexander,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2004 m. rugsėjo 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistos 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (OL L 304, p. 1 ir – pakeistas tekstas – p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo (OL L 285, p. 1) bei 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės prisijungimo (OL C 15, 1997, p. 1, toliau – Briuselio konvencija) 16 straipsnio 4 punkto aiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG* (toliau – GAT) ir *Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG* (toliau – LuK) dėl pirmosios bendrovės prekybos prekėmis, o tai, antrosios teigimu, pažeidžia du Prancūzijoje registruotus patentus, kurių savininkė ji yra.

Teisinis pagrindas

- 3 Briuselio konvencijos II antraštinės dalies, skirtos jurisdikcijos taisyklėms, 5 skirsnio „Išimtinė jurisdikcija“ 16 straipsnis numato:

„Nepaisant nuolatinės gyvenamosios vietos ar buveinės, išimtinę jurisdikciją turi:

<...>

- 4) bylose dėl patentų, prekių ženklų, dizaino ar kitų panašių teisių, kurias reikalaujama deponuoti ar įregistruoti, registravimo ar galiojimo – Susitariančiosios Valstybės, kurioje pateiktas prašymas deponuoti ar įregistruoti teisę, ta teisė yra deponuota ar įregistruota, arba pagal tarptautinės konvencijos nuostatas laikoma, kad tai padaryta, teismai;

<...>“

- 4 Konvencijos 17 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje, kuri kartu su 18 straipsniu sudaro minėtos II antraštinės dalies 6 skirsnį „Sutikimas pripažinti jurisdikciją (prorogacija)“, numatyta, kad „Jurisdikciją suteikiantys <...> susitarimai neturi teisinės galios, <...> jei teismai, kurių jurisdikciją jie atmeta, turi išimtinę jurisdikciją pagal 16 straipsnį“. (Pataisytas vertimas)

5 Konvencijos 18 straipsnyje sakoma:

„Be jurisdikcijos, išvedamos iš kitų šios Konvencijos nuostatų, jurisdikciją turi ir Susitariančiosios Valstybės teismas, kuriam atsakovas praneša apie ketinimą gintis. Ši taisyklė netaikoma, jei <...> pagal 16 straipsnį išimtinė jurisdikcija priklauso kitam teismui.“

6 Konvencijos 19 straipsnis, esantis II antraštinės dalies 7 skirsnyje „Jurisdikcijos ir leistinumų nagrinėjimas“, numato:

„Jeigu kurios nors Susitariančiosios Valstybės teismas priima savo žinion ieškinį, kuris iš esmės yra dėl dalyko, dėl kurio pagal 16 straipsnį išimtinę jurisdikciją turi kitos Susitariančiosios Valstybės teismai, šis teismas pats pareiškia, jog toks ieškinys nepriklauso jo jurisdikcijai.“

7 Pagal Konvencijos III antraštinės dalies, reglamentuojančios pripažinimą ir vykdymą, 1 skirsnio „Pripažinimas“ 28 straipsnį „teismo sprendimas nepripažįstamas, jeigu jis prieštarauja II antraštinės dalies 3, 4 ar 5 skirsniams“. Dėl priežasčių, kuriomis remiantis galima ginčyti sprendimo vykdymą, Konvencijos III antraštinės dalies 2 skirsnio „Vykdymas“ 34 straipsnio antroje pastraipoje pateikiama nuoroda į minėto 28 straipsnio pirmąją pastraipą.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

8 Vokietijoje įsteigtos bendrovės *GAT* ir *LuK* yra automobilių pramonės technologijų sektoriuje konkuruojantys ūkio subjektai.

- 9 *GAT* pateikė pasiūlymą taip pat Vokietijoje įsteigtam automobilių gamintojui sudaryti sutartį dėl hidromechaninių amortizatorių tiekimo. *LuK* nurodė, kad *GAT* siūlomi amortizatoriai pažeidė du Prancūzijoje įregistruotus patentus, kurių savininkė ji yra.
- 10 *GAT* pareiškė ieškinį *Landgericht Düsseldorf*, reikalaujama pripažinti, kad patentai nebuvo pažeisti, ir teigdama, kad šie produktai nepažeidė su Prancūzijoje įregistruotais patentais susijusių *LuK* teisių, be to, šie patentai yra niekiniai arba negaliojantys.
- 11 *Landgericht Düsseldorf* nusprendė, kad jis turi tarptautinę jurisdikciją dėl ieškinio, susijusio su tariamu iš Prancūzijoje įregistruotų patentų kylančių teisių pažeidimu. Jis taip pat nusprendė, kad turi jurisdikciją ir dėl tariamo šių patentų negaliojimo klausimo. Teismas atmetė *GAT* pateiktą ieškinį ir nusprendė, kad aptariamai patentai atitinka patentabilumo sąlygas.
- 12 Gavęs *GAT* apeliaciją *Oberlandesgericht Düsseldorf* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Konvencijos <...> 16 straipsnio 4 punktą turi būti aiškinamas taip, kad ši nuostata suteikia išimtinę jurisdikciją tos Susitariančiosios valstybės, kurioje pateiktas prašymas deponuoti ar įregistruoti teisę, ta teisė yra deponuota ar įregistruota, arba pagal tarptautinės konvencijos nuostatas laikoma, kad tai padaryta, teismui tik dėl ieškinių (turinčių *erga omnes* pasekmių), susijusių su patentų pripažinimu negaliojančiais, ar taip pat ir dėl su patentų galiojimu susijusių ieškinių, kai atsakovas pagal ieškinį dėl pažeidimo arba ieškovas pagal ieškinį dėl atitinkamo

patento pažeidimo nebuvimo pripažinimo remiasi patento neteisėtumo arba buvimo niekiniu pagrindu, nepaisant to, ar bylą nagrinėjantis teismas mano šį negaliojimo pagrindą esant pagrįstu, ar ne ir nepaisant bylos nagrinėjimo momento, kai šis pagrindas buvo nurodytas?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 13 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia dėl Konvencijos 16 straipsnio 4 punkte numatytos išimtinės jurisdikcijos taikymo patentų atžvilgiu. Jis klausia, ar ši taisyklė apima visus ginčus dėl patento įregistravimo arba galiojimo, nepaisant to, ar šis klausimas iškeltas ieškiniu, ar nagrinėjant jau iškeltą bylą, ar ji taikoma tik ginčams, kuriuose klausimas dėl patento įregistravimo ar galiojimo yra iškeltas ieškiniu.
- 14 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Konvencijos 16 straipsnio 4 punkte pateikta ginčo „dėl patentų registravimo ar galiojimo“ samprata turi būti laikoma savarankiška sąvoka, kuria siekiama užtikrinti vieningą taikymą visose Susitariančiose valstybėse (1983 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Duijnstee*, 288/82, Rink. p. 3663, 19 punktas).
- 15 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad ginčais „dėl patentų registravimo ar galiojimo“ laikytini ginčai dėl patentų galiojimo, buvimo ar pabaigos arba dėl pirmumo teisės dėl ankstesnio deponavimo gynimo (minėto Sprendimo *Duijnstee* 24 punktas).

- 16 Kita vertus, jei ginčas nėra susijęs su patento galiojimu, deponavimo buvimu arba įregistravimu ir šių aplinkybių šalys neginčija, Konvencijos 16 straipsnio 4 punktą ginčui netaikytinas (minėto Sprendimo *Duijnsteem* 25 ir 26 punktai). Toks būtų, pavyzdžiui, ieškinio dėl pažeidimo, kuriuo neginčijamas tariamai pažeisto patento galiojimas, atvejis.
- 17 Tačiau praktiškai patento galiojimo klausimas dažniausiai pateikiamas byloje, jau iškeltoje pagal ieškinį dėl patento pažeidimo, kai atsakovas prašo atgaline tvarka atimti iš ieškovo teisę, kuria šis remiasi, kad būtų atmetas atsakovui pareikštas ieškiny. Šis klausimas taip pat gali būti iškeltas, kaip tai yra pagrindinėje byloje, pagrindžiant ieškinį dėl pažeidimo nebuvimo pripažinimo, kai ieškovas prašo pripažinti, jog atsakovas neturi jokios teisės remtis atitinkamu išradimu.
- 18 Kaip pastebėjo Komisija, iš Konvencijos 16 straipsnio 4 dalies formuluotės negalima nustatyti, ar joje numatyta jurisdikcijos taisyklė taikoma tik tiems atvejams, kai patento galiojimo klausimas keliamas pateikiant ieškinį, ar ji taikoma ir tiems atvejams, kai šis klausimas iškeliamas nagrinėjant jau iškeltą byloje.
- 19 Konvencijos 19 straipsnis, kurio kai kuriose kalbinėse versijose yra nuoroda į „pirmiausia“ iškeliama bylą, nepateikia jokio aiškinimo. Nepaisant to, kad šios formuluotės aiškumo laipsnis įvairiose kalbinėse versijose skiriasi, ši nuostata, kaip pastebėjo Komisija, ne suteikia jurisdikciją, bet apsiriboja reikalavimu ieškinį gavusiam teismui įvertinti savo jurisdikciją ir tam tikrais atvejais savo iniciatyva pareikšti apie šios neturėjimą.

- 20 Esant tokioms aplinkybėms, Konvencijos 16 straipsnio 4 punktą reikia aiškinti atsižvelgiant į jos tikslą ir vietą sistemoje.
- 21 Dėl siekiamų tikslų reikia pastebėti, kad Konvencijos 16 straipsnyje įtvirtintomis išimtinės jurisdikcijos taisyklėmis siekiama susieti jurisdikciją su teismais, kurie materialiai ir teisiškai yra arčiausiai ginčo.
- 22 Be to, išimtinės jurisdikcijos ieškiniams dėl patentų registravimo ar galiojimo suteikimas Susitariančiųjų Valstybių, kuriose yra prašoma deponuoti ar įregistruoti patentą arba jis buvo deponuotas ar įregistruotas, teismams pateisinamas ta aplinkybe, kad šių teismų padėtis yra palankiausia nagrinėti aplinkybes, kuriomis ginčijamas patento galiojimas arba jo deponavimo ar įregistravimo faktas (minėto Sprendimo *Duijnstee* 22 punktą). Registru būvimo Susitariančiosios Valstybės teismai gali priimti sprendimą dėl jų nacionalinės teisės taikymo šioje valstybėje išduotų patentų galiojimui ir veikimui. Ši gero teisingumo vykdymo pareiga yra dar svarbesnė patentų srityje, dėl kurios specifiškumo kai kurios Susitariančiosios Valstybės įtvirtino specialią teisminę apsaugą, tokio pobūdžio bylas priskirdamos specializuotiems teismams.
- 23 Šią išimtinę jurisdikciją taip pat pateisina tai, kad patentų suteikimas yra susijęs su nacionalinės administracijos dalyvavimu (šiuo klausimu žr. P. Jenard pranešimą dėl Briuselio konvencijos, OL C 59, 1979, p. 1, 36).
- 24 Kabant apie Konvencijos 16 straipsnio vietą jos sistemoje pastebėtina, kad šiuo straipsniu nustatytos jurisdikcijos taisyklės yra išimtinės ir imperatyvios, o tai turi specifinės galios tiek ginčo šalims, tiek teisėjui. Šalys negali nuo jos nukrypti nei susitarimu dėl jurisdikcijos suteikimo (Konvencijos 17 straipsnio ketvirtoji

pastraipa), nei savanorišku atsakovo įstojimu į bylą. Jeigu vienos Susitariančiosios Valstybės teismas priima savo žinion ieškinį, kuris iš esmės yra dėl dalyko, dėl kurio pagal Konvencijos 16 straipsnį jurisdikciją turi kitos Susitariančiosios Valstybės teismai, šis teismas turi pats pareikšti, jog toks ieškinys nepriklauso jo jurisdikcijai (Konvencijos 19 straipsnis). Pažeidžiant minėtą 16 straipsnį, priimtam sprendimui netaikoma Konvencijoje įtvirtinta pripažinimo ir vykdymo sistema (Konvencijos 28 straipsnio pirmoji pastraipa ir 34 straipsnio antroji pastraipa).

- 25 Atsižvelgiant į Konvencijos 16 straipsnio 4 punkto vietą Konvencijos sistemoje ir į jo tikslą, laikytina, kad šia nuostata numatyta išimtinė jurisdikcija turi būti taikoma nepaisant proceso tvarkos, pagal kurią iškeliamas klausimas dėl patento galiojimo, t. y. neatsižvelgiant į tai, ar tai padaroma pateikiant ieškinį, ar vėlesnėse stadijose.
- 26 Pirma, teismui, kuriam pateiktas ieškinys dėl pažeidimo arba dėl pažeidimo nebuvimo pripažinimo, leidus netiesiogiai pripažinti atitinkamo patento negaliojimą, būtų pažeista Konvencijos 16 straipsnio 4 punkte įtvirtinta privaloma jurisdikcijos taisyklė.
- 27 Iš tikrųjų, nors Konvencijos 16 straipsnio 4 punkto taikymas ir nepriklauso nuo šalių valios, ieškovas galėtų apeiti šiame straipsnyje įtvirtintą privalomą jurisdikcijos taisyklę paprasčiausiai pateikdamas savo ieškinio reikalavimus.
- 28 Antra, galimybė taip išvengti Konvencijos 16 straipsnio 4 punkto reikalavimų lemtų jurisdikciją turinčių teismų skaičiaus didėjimą ir turėtų poveikį iš anksto numatytiems Briuselio konvencijoje įtvirtintiems jurisdikcijos taisyklėms, o dėl to ir

teisinio saugumo principui, kuris yra jos pagrindas (žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Besix*, C-256/00, Rink. p. I-1699, 24–26 punktus; 2005 m. kovo 1 d. Sprendimo *Owusu*, C-281/02, Rink. p. I-1383, 41 punktą ir šios dienos sprendimo *Roche Nederland ir kt.*, C-539/03, Rink. p. 2006, p. 6535, 37 punktą).

29 Trečia, pagal Konvencijos sistemą sprendimų, kuriuose kiti nei patento išdavimo Susitariančiosios Valstybės teismai netiesiogiai nusprendė dėl šio patento galiojimo, pripažinimas taip pat padidintų sprendimų prieštaravimų pavojų, kurio Konvencija kaip tik ir siekiama išvengti (šiuo klausimu žr. 1994 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Tatry*, C-406/92, Rink. p. I-5439, 52 punktą ir minėto sprendimo *Besix* 27 punktą).

30 *LuK* ir Vokietijos vyriausybės pateiktas argumentas, kad pagal Vokietijos teisę sprendimo, kuriuo netiesiogiai nusprendžiama dėl patento galiojimo, pasekmės galioja tik proceso šalims, nėra tinkamas pateisinti minėtą pavojų. Iš tikrųjų tokio sprendimo pasekmes apibrėžia nacionalinė teisė. O kai kuriose Susitariančiose Valstybėse patento registraciją panaikinantį sprendimas turi *erga omnes* pasekmes. Todėl tam, kad būtų išvengta sprendimų prieštaravimų pavojaus, reikia apriboti kitos nei patento išdavimo valstybės teismų jurisdikciją netiesiogiai nuspręsti dėl užsienyje išduoto patento galiojimo, tik jei reikiamo priimti sprendimo pasekmės pagal taikytiną nacionalinę teisę kyla proceso šalims. Vis dėlto toks ribojimas lemtų iškraipymus, pažeidžiančius Susitariančiosioms Valstybėms ir suinteresuotiesiems asmenims Konvencijos sukurtamų teisių ir pareigų lygybę bei vienodą taikymą (minėto Sprendimo *Duijnste* 13 punktas).

31 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Konvencijos 16 straipsnio 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame numatyta išimtinės

jurisdikcijos taisyklė taikoma visiems ginčams dėl patento registravimo ar galiojimo, nepaisant to, ar šis klausimas būtų iškeltas atskiru ieškiniu, ar nagrinėjant jau iškeltą bylą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, paskutinį kartą iš dalies pakeistos 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės prisijungimo, 16 straipsnio 4 punktą turi būti aiškinamas taip, kad jame numatyta išimtinės jurisdikcijos taisyklė taikoma visiems ginčams dėl patento registravimo ar galiojimo, nepaisant to, ar šis klausimas būtų iškeltas atskiru ieškiniu, ar nagrinėjant jau iškeltą bylą.

Parašai.